

Економіка праці та управління персоналом

Москаленко В.О.

к.е.н, доцент кафедри менеджменту

Національний університет харчових технологій

м.Київ, Україна

Євсєєва І.В.

к.е.н, доцент кафедри менеджменту

Національний університет харчових технологій

м.Київ, Україна

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ

В сучасному ринковому середовищі питання адаптації підприємства до змін має дуже важливе значення. І проблема управління персоналом в вищезгаданому процесі дуже гостро стоїть перед кожним керівником підприємства.

Зазначимо, що в наші дні багато підприємств зтикаються з гострою необхідністю перетворення своєї кадрової політики в цілому і з проведенням екстреної реструктуризації, зокрема. Враховуючи, що реструктуризація персоналу - це комплекс заходів, спрямований на оптимізація чисельності персоналу, впровадження раціональних систем заробітної плати, впровадження сучасних систем мотивації персоналу; проведення оцінки та атестації персоналу.

Важливо відмітити, що в умовах нестабільності підприємство може прийняти рішення як зберегти персонал, так і позбутися від певної його частини. В обох випадках не варто забувати, що роботодавець несе відповідальність за свої дії в цих напрямках відповідно до Трудового кодексу України [3, с.15].

Під реструктуризацією також слід розуміти комплексне перетворення підприємства, яке пов'язане зі зміною властивих йому структур. Зазначимо, що в якості основних структурних складових виступають: виробнича, інформаційна та організаційна структури. Разом з тим, можливі зміни в певних структурах, а саме: власності, бізнес-процесів, технологічних процесів, активів і пасивів, персоналу і т. п. Інакше кажучи, реструктуризація може охоплювати вдосконалення структури і функцій управління, удосконалення в техніко-технологічних аспектів діяльності, вдосконалення фінансово-економічної політики та підвищення на цій основі ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції, зростання продуктивності праці, зниження витрат виробництва, поліпшення фінансово-економічних результатів діяльності тощо.

Сучасні концепції управління персоналом підприємства, щодо процесу реструктуризації передбачає:

1. Повне використання людського потенціалу, а не зведення до мінімуму витрат на персонал.
2. Самоконтроль співробітників.
3. Підвищення аналітичних функцій працівників кадрової служби.
4. Флексибільна організаційна структура підприємства[2, с.205].

Відмітимо, що реструктуризація - це не тільки підвищення конкурентоспроможності та поліпшення менеджменту, усунення неефективних трансакцій і зміна операційної та фінансової політики. Також проведення серйозних перетворень неможливо без корінних змін у стратегії управління персоналом. Отже, говорячи про реструктуризацію, ми розуміємо під цим терміном три основних типи змін:

- 1) зміна форми та структури власності (часткова продаж акцій);
- 2) перенесення технологічного циклу за кордон;
- 3) зміна технологічного процесу.

Крім вищевикладених проблем, існує думка, що термін “реструктуризація”, як правило, ототожнюють зі словосполученням “скорочення персоналу” [1].

Зазначимо, що причини скорочень на підприємстві можуть бути різними.

Найбільш типові з них:

- скорочення непрямих витрат;
- зниження витрат на виробництво та його обслуговування;
- введення нових продуктів, послуг і технологій;
- необхідність підвищення ступеня задоволеності працівників (що залишилися);
- простої підприємства у зв'язку зі складним фінансовим становищем.

В якості особливих аспектів, яких необхідно дотримуватись, в вищезгаданих випадках є:

- обмеження за часом - перетворення не можуть затягуватися.
- обмеження щодо лояльності - якою б високою не була лояльність співробітників до підприємства, утопічною видається ситуація, коли не всі співробітники однозначно сприймають перетворення і розуміють їх причини, цілі, завдання; адекватний спосіб подолання такої ситуації - проведення із співробітниками спеціальних занять, спрямованих на встановлення взаєморозуміння;
- нові вимогами до персоналу - організаційні перетворення завжди припускають появу нових завдань, напрямків діяльності, коригування колишніх функцій та інші зміни в діяльності підприємства; причому від ефективності виконання нових завдань і функцій залежить успіх перетворень, тому особливого значення набуває швидка і адекватна оцінка відповідності персоналу новим вимогам, а за підсумками оцінки, відповідно, - своєчасне коректування кадрового складу [4, с.108].

Для того щоб визначити відповідальність персоналу, оптимізувати структуру, розібратися у внутрішніх взаємодіях підприємства, отримати інформацію про особисті якості та досягнення співробітників необхідно провести програму з реструктуризації, яка може здійснюватися в 5 етапів:

1 - Оптимізація функцій - на цьому етапі ми залишаємо тільки ті функції, які необхідні для стабілізації підприємства і підтримки основної виробничої

діяльності, результати цього етапу стануть основою для коригування та оптимізації процесів;

2 - Оптимізація бізнес процесів - на цьому етапі ми коригуємо процеси і на підставі інформації щодо участі персоналу в вищезазначених процесах, ми зможемо приступити до зміни структури;

3 - Оптимізація організаційної структури - на цьому етапі ми аналізуємо завантаженість персоналу і підрозділів (які працюють), скорочуємо посади та перерозподіляємо відповідальність за функціями і процесами серед існуючих посад і підрозділів;

4 - Оцінка кваліфікації персоналу (атестація) - цей крок спрямований на підготовку співробітників до звільнення та збереження кадрового потенціалу підприємства;

5 - Скорочення та звільнення персоналу - цю процедуру необхідно провести безболісно і для персоналу, який звільнюється, і для підприємства, на цьому етапі необхідно провести скорочення і звільнення та виконати основні законодавчі вимоги щодо процесу реструктуризації.

Помилки реструктуризації у сфері людських ресурсів:

- невірно вважати реструктуризацію тимчасовими труднощами;
- оперативна реструктуризація – не є демократичним процесом;
- неможливо задовольнити всі потреби працівників під час реструктуризації;

- відсутність мотивації до змін, в тому числі у керівництва підприємства;

- невірна система оцінки ефективності діяльності;
- культура всередині організації;
- неефективна структура управління та неправильні цілі [5, с. 64].

Успіх реструктуризації взагалі, залежить, в першу чергу, від впевнених та обґрунтованих дій в сфері людських ресурсів: об'єктивний аналіз діяльності підприємства; внутрішні зусилля (подолання конфліктів, підтримка профспілок, підтримка колективу підприємства, згода керівництва); концентрація ресурсів; створення міждисциплінарних груп для проведення реструктуризації;

створення клімату нагальності; розробка стратегії та бачення майбутнього тобто чітка, усвідомлена мета; відкрита та прозора система інформації; загальна система цінностей; надання повноважень робітникам та зовнішня підтримка реструктуризації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аржанова Я. (2008) Мотивация во время кризиса. Как удержать нужных сотрудников Режим доступа <http://hrm.ru/motivacija-vo-vremja-krizisa-kak-uderzhat-nuzhnykh-sotrudnikov>
2. Горелов, Н. (2010) Антикризисное управление человеческими ресурсами М.: Питер. с.205-240.
3. Култышкина В. (2008), Выход из кризиса: как поступить с персоналом?, Кадровое дело, № 12
4. Митин, А. (2009), Антикризисное управление персоналом организаций: учеб пособие. СПб.: Питер. с.108-113.
5. Попов, Р. (2012), Антикризисное управление. М.: Высшая школа. с.64-79.